

Protocol Kindermishandeling Kinderopvang Eigen-Wijs

Vermoeden kindermishandeling

Protocol kinderopvang Eigen-Wijs

Protocol Kindermishandeling Kinderopvang Eigen-Wijs

Inhoudsopgave

Pagina

Achtergrondinformatie	1
Inleiding protocol.....	2
Verdeling verantwoordelijkheden	4
Stappenplan	5
Toelichting op stappenplan.....	6
Observatielijst.....	8

Bijlagen

1. Signalen kindermishandeling 0-4 jarigen	12
2. MOA	16
3. Sociale kaart	17

Achtergrondinformatie

Kindermishandeling komt overal voor. In Nederland zijn naar schatting minstens 119.000 kinderen per jaar slachtoffer van kindermishandeling. Tussen de 50 en 80 kinderen per jaar overlijden aan de gevolgen van kindermishandeling.

Kindermishandeling is een ernstig probleem. Kinderen die mishandeld worden hebben recht op hulp. En liefst zo vroeg mogelijk. De schade kan dan beperkt blijven.

Kinderopvang is bij uitstek een plaats waar (een vermoeden van) kindermishandeling gesignaleerd kan worden.

Kindercentra dragen een eigen verantwoordelijkheid voor het signaleren van kindermishandeling en voor het ondernemen van actie na het signaleren. De signalen moeten worden doorgegeven aan de

instanties die hulp kunnen bieden aan het gezin. De pedagogisch medewerkers hebben hierin een

duidelijke taak. Zij zien de kinderen regelmatig en kunnen opvallend of afwijkend gedrag signaleren. Nadat zij signalen hebben opgemerkt is het ook hun taak actie te ondernemen, waarna het protocol en de meldcode wordt gevolgd.

Houder is er verantwoordelijk voor dat de signalen bij de juiste instantie terechtkomen. Dit betekent dat er enige deskundigheid moet zijn in het signaleren en in het omgaan met de signalen van

kindermishandeling

Dit protocol geeft de stappen aan die gezet kunnen worden in het proces van signaleren.

Om de kennis van de Meldcode kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag op peil te houden volgen de pedagogisch medewerkers jaarlijks een training over de meldcode.

Inleiding protocol

Kindermishandeling is geen eenduidig begrip. Wat iemand kindermishandeling noemt, heeft te maken met eigen normen en waarden, de manier waarop men zelf is opgevoed en de cultuur waarin men leeft. Het is van belang onderscheid te maken tussen kindermishandeling en minder gewenste

opvoedingssituaties. Iedere ouder maakt immers wel eens fouten, is onredelijk of driftig of deelt een tik uit. Bij kindermishandeling is er echter sprake van structureel, stelselmatig, steeds terugkerend geweld of het ontbreken van zorg van de ouder(s) naar zijn/haar kinderen.

Definitie van kindermishandeling

Kindermishandeling is elke vorm van mishandeling die voor een kind bedreigend of gewelddadig is. Dus niet alleen lichamelijk geweld, maar ook bijvoorbeeld emotionele mishandeling of verwaarlozing vallen eronder.

Bij elke vorm van kindermishandeling varieert de ernst van licht tot zeer zwaar. De duur en frequentie van het geweld bepalen mede de ernst van de mishandeling. Stress, als gevolg van problemen bij de ouders, het kind, het gezin of in de omgeving, kan een rol spelen bij het ontstaan van een situatie waarin kindermishandeling zich voordoet.

Vormen van kindermishandeling

Lichamelijk mishandeling

Er is sprake van lichamelijke mishandeling wanneer de verzorgers het kind verwonden.

Voorbeelden: de verzorger slaat en schopt het kind, de verzorger brandt het kind met een sigaret, bijten, snijden, dwingen om schadelijke stoffen in te nemen.

Bijzondere vormen van lichamelijke verwaarlozing

- Shakenbabysyndroom
- Kindermishandeling door falsificatie : opzettelijk ziek maken van een kind
- Meisjesbesnijdenis
- Mishandeling van het ongeboren kind: gebruik van drank en drugs, roken of partnermishandeling

Lichamelijke verwaarlozing

De verzorger is niet in staat of bereid tot het verschaffen van minimale zorg t.a.v. de lichamelijke behoeften van een kind op een of meerdere gebieden: voeding, kleding, onderdak, bezoek aan arts en/tandarts, hygiëne.

Voorbeelden: de verzorger zorgt regelmatig niet voor eten voor de kinderen, het kind is vuil en heeft (langdurig en regelmatig) luizen, de verzorger zorgt niet voor een geschikte slaapplek voor het kind. Het kind komt altijd met vieze luiers en heeft ernstige luierslag, het kind heeft medicijnen nodig, maar de verzorgers zorgen er niet voor dat het kind ze regelmatig krijgt, een kind wordt 's nachts vele uren alleen gelaten.

Emotionele mishandeling

Van psychische of emotionele mishandeling is sprake wanneer ouders of andere opvoeders met hun houding en gedrag afwijzing en vijandigheid uitstralen tegenover het kind. Bij alle geregistreerde gevallen van kindermishandeling, in de Nationale prevalentiestudie mishandeling in 2017, ging het bij 11 procent om emotionele mishandeling.

Vormen emotionele mishandeling

Naast handelingen zoals uitschelden, manipuleren, kleineren, bang maken, isoleren, uitsluiten, opsluiten en te hoge eisen stellen op cognitief gebied is niet passende 'inzet' van het kind bij partnergeweld ook een vorm van emotionele mishandeling. Denk bijvoorbeeld aan het kind de kamer inroepen als getuige of het tussen de volwassenen in plaatsen als schild, getuige zijn van partnergeweld, stressvolle omstandigheden rond een complexe scheiding of mishandeling van broertjes of zusjes.

Emotionele verwaarlozing

Van emotionele verwaarlozing is sprake wanneer ouders langdurig tekortschieten in responsiviteit en het geven van positieve aandacht aan het kind. Wanneer ouders onvoldoende ouderlijk gezag uitoefenen of onvoldoende structuur bieden, is sprake van pedagogische verwaarlozing

Seksueel misbruik

De verzorger heeft seksueel contact met het kind, probeert dit te hebben of laat het kind kijken naar, ter bevrediging van de seksuele gevoelens van de betrokken verzorger en/of uit geldelijk gewin.

Terminologie

In dit protocol is gekozen voor het gebruik voor de term verzorger. Onder verzorger wordt verstaan de ouder en/of wettelijk vertegenwoordiger (bijvoorbeeld een voogd) van het kind.

Verdeling verantwoordelijkheden

Bij gebruik van dit protocol moet duidelijk zijn wie binnen de organisatie waarvoor verantwoordelijk is.

Aangezien er binnen Kinderopvang Eigen-Wijs maar 1 medewerker is werkzaam is vallen alle verantwoordelijkheden van het signaleren en melden van kindermishandeling onder haar takenpakket.

Ook het periodiek bijstellen van het protocol valt onder deze verantwoordelijkheden.

Stappenplan Meldcode:

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Voor pedagogisch professionals die werken met kinderen 0 - 12 jaar

1

Signaleren in kaart brengen en vastleggen

Bij vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling breng dit in kaart en leg het vast. Volg de protocollen in de organisatie.

Signaleren is iets anders dan bewijzen! Er is geen bewijs nodig voordat je stappen kunt ondernemen.

Collegiaal overleg

Overleg met de aandachtsfunctionaris binnen jouw organisatie, of een externe deskundige. Hij zal je ondersteunen tijdens de stappen doorlopen.

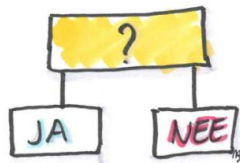
2

3

Gesprek met ouders/verzorgers

Nodig de ouders uit voor een gesprek. Bepaal van tevoren wat het doel van het gesprek gaat worden. Leg het doel uit en bespreek de signalen (de feiten). Nodig de ouders uit om te reageren en geef hen de ruimte om erover na te denken.

Let op! In de wet en beroepscode is vastgelegd dat er om toestemming gevraagd moet worden om te overleggen met derden.

Wegen van het geweld of de kindermishandeling

Weeg op basis van alle informatie die je hebt verzameld, het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling en schat de ernst in.

Gebruik hiervoor het afwegingskader

4

Stap 1

Noteer

Zorg d

Let op

re bet

Maak g

keld vo

Besef

hang w

5

Beslissen: zelf hulp bieden of (ook) melden

Beslis of je zelf hulp gaat aanbieden of het gaat melden. Meen je op basis van de bovenstaande 4 stappen, gelet op jouw competenties, jouw verantwoordelijkheden en jouw professionele grenzen, dat je het gezin op redelijkerwijs voldoende kunt beschermen tegen het risico op het huiselijk geweld of kindermishandeling. In dit geval blijf het volgen.

Wanneer je de situatie niet voldoende tegen het risico op geweld kan beschermen of eraan twijfelt of je dit kan. Meld het dan bij Veilig Thuis.

MELDEN BIJ VEILIGTHUIS EN/OF
HULP BIJEN

Stap 2

Deel je

kundig

Dit ove

sen.

Persoonlijke ontwikkeling duurt een leven lang

033-711 06 95
info@kiki-s.nl
www.kiki-s.nl

Samen kun je een volledig beeld krijgen van de situatie en bepalen of er aanvullende signalen onderzocht moeten worden.

Raadpleeg bij twijfel de richtlijnen van je organisatie of de Meldcode App voor specifieke handvatten.

Stap 3: Gesprek met de betrokkenen

Ga, indien mogelijk, in gesprek met de ouders/verzorgers en/of het kind.

Zorg voor een veilige en vertrouwelijke setting waarin betrokkenen zich vrij voelen om te praten.

Stel open vragen, toon empathie en luister actief zonder aannames of beschuldigingen te uiten.

Leg duidelijk uit waarom je bepaalde vragen stelt en wat het doel is van het gesprek.

Wees alert op reacties, lichaamstaal en eventuele ontkenning of minimalisering van het probleem.

Stap 4: Wegen van het geweld of de mishandeling

Maak een inschatting van de ernst van de situatie en de risico's op basis van de verzamelde signalen.

Overweeg hierbij de frequentie, aard, en intensiteit van het geweld of de mishandeling.

Raadpleeg, indien nodig, experts binnen of buiten je organisatie, zoals Veilig Thuis of gespecialiseerde hulpverleners.

Maak gebruik van tools zoals de Meldcode App of risicotaxatie-instrumenten om je beoordeling te ondersteunen.

Bespreek je bevindingen eventueel opnieuw met collega's om te zorgen voor een objectieve afweging.

Stap 5: Beslissen

Maak een keuze: meld de situatie bij Veilig Thuis of zorg zelf voor passende hulpverlening.

Zorg ervoor dat je alle stappen zorgvuldig documenteert, inclusief de afwegingen die tot jouw besluit hebben geleid.

Communiceer duidelijk met betrokkenen over de vervolgstappen, tenzij dit de veiligheid in gevaar brengt.

Blijf betrokken bij de situatie door te monitoren of de ingezette hulpverlening effect heeft.

Als je besluit om geen melding te doen, zorg dan dat je de situatie blijft volgen en heroverweeg je besluit bij nieuwe signalen.

Observatielijst:

Voorwoord

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een observatielijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren, die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst een kind te zien geeft, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een observatielijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen!

De signalen die in deze lijst worden vermeld, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling.

Observatielijst bij de Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk Geweld

Voor professionals in de kinderopvang en het onderwijs (0-12 jaar)

Doel van de observatielijst

Deze observatielijst helpt professionals bij het objectief signaleren en documenteren van mogelijke tekenen van kindermishandeling of huiselijk geweld. Het is een hulpmiddel binnen stap 1 van de meldcode: het in kaart brengen van signalen.

Belangrijk!

- Noteer alleen feitelijke observaties, vermijd aannames.
- Raadpleeg bij twijfel de richtlijnen van de meldcode of Veilig Thuis.
- Blijf objectief en handel in het belang van het kind.

1. Algemene gegevens

Naam van het kind (of code)	
Leeftijd	
Groep/Klas	
Datum van observatie	
Naam van de professional(s)	
Rol/functie	

Fysieke signalen

Signaal	Aanwezig (✓)	Datum
Onverklaarbare blauwe plekken, snijwonden of brandwonden		
Regelmatig terugkerende verwondingen		
Verwondingen in verschillende stadia van genezing		
Afdrukken van handen, riemen of andere voorwerpen		
Schrammen of kneuzingen op ongebruikelijke plekken		
Slechte persoonlijke hygiëne		
Voedseltekort of ondervoeding		
Onvoldoende bescherming tegen weersomstandigheden		

Emotionele en gedragsmatige signalen

Signaal	Aanwezig (✓)	Datum
Teruggetrokken of extreem afhankelijk gedrag		
Angstig of schrikachtig gedrag, vooral bij volwassenen		
Extreem agressief of juist apathisch gedrag		
Regelmatig huilen zonder duidelijke aanleiding		
Depressieve of sombere stemming		
Weinig of geen zelfvertrouwen		
Overmatige alertheid (hypervigilantie)		
Problemen met sociale interacties		
Drang om te pleasen of overdreven volwassen gedrag		

School- of opvanggerelateerd gedrag

Signaal	Aanwezig (✓)	Datum
Regelmatig te laat komen of afwezigheid zonder verklaring		
Concentratieproblemen of achteruitgang in schoolprestaties		
Vaak in slaap vallen tijdens de les		
Negatieve houding ten opzichte van school/opvang		
Weinig deelname aan activiteiten of spel		
Agressief gedrag tegenover anderen		
Extreme angst voor straf of gehoorzaamheid		

Interactie met ouders/verzorgers

Signaal	Aanwezig (✓)	Datum
Weinig ouderbetrokkenheid bij school/opvang		
Angstig of nerveus gedrag bij het ophalen		
Overmatig bezorgde of juist onverschillige ouder(s)/verzorger(s)		
Sprake van vernedering of negatieve opmerkingen over het kind		
Kind spreekt negatief of angstig over thuissituatie		

Protocol Kindermishandeling Kinderopvang Eigen-Wijs

Conclusie en vervolgstappen

Zijn er voldoende signalen om zorg te uiten?		
Zijn er aanvullende observaties nodig?		
Zijn collega's of de aandachtfunctionaris geraadpleegd?		
Zijn er eerdere meldingen of signalen bekend?		
Welke vervolgstappen zijn nodig?		

Protocol Kindermishandeling

Kinderopvang Eigen-Wijs

Bijlage 1

A. Voorbeelden van signalen

1. Psycho-sociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling
- schijnbare achterstand in verstandelijk ontwikkeling
- regressief gedrag
- niet zindelijk op leeftijd waarvan men het verwacht

Relationele problemen

ten opzichte van de verzorgers:

- totale onderwerping aan de wensen van de verzorgers
- sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de verzorgers
- onverschilligheid ten opzichte van de verzorgers
- kind is bang voor verzorger
- kind vertoont heel ander gedrag als verzorgers in de buurt zijn

ten opzichte van andere volwassenen:

- bij oppakken houdt het kind zich opvallend stijf
- bevriezing bij lichamelijk contact
- allemansvriend
- lege blik in ogen en vermijden van oogcontact
- waakzaam, wantrouwend

Protocol Kindermishandeling Kinderopvang Eigen-Wijs

ten opzichte van andere kinderen:

- speelt niet met andere kinderen
- is niet geliefd bij andere kinderen
- wantrouwend
- terugtrekken in eigen fantasiewereld.

Gedragsproblemen

- plotselinge gedragsverandering
- geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel
- labiel, nerveus
- depressief
- angstig
- passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos
- agressief
- hyperactief
- niet lachen, niet huilen
- niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn
- eetproblemen
- slaapstoornissen
- vermoeidheid, lusteloosheid

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- blauwe plekken
- krab-, bijt- of brandwonden
- botbreuken
- littekens

Voedingsproblemen

- ondervoeding
- voedingsproblemen bij baby's
- steeds wisselen van voeding
- veel spugen
- matig groeien, ondanks voldoende hoeveelheid voeding
- weigeren van voeding
- achterblijven in lengtegroei

Verzorgingsproblemen

- slechte hygiëne
- ernstige luieruitslag

Protocol Kindermishandeling Kinderopvang Eigen-Wijs

- onvoldoende kleding
- onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg
- veel ongevallen door onvoldoende toezicht
- herhaalde ziekenhuisopnamen
- recidiverende ziekten door onvoldoende zorg
- traag herstel door onvoldoende zorg

3. Kenmerken verzorgers/gezin

Verzorger/kind relatiestoornis

- verzorger draagt kind als een 'postpakketje'
- verzorger troost kind niet bij huilen
- verzorger klaagt overmatig over het kind
- verzorger heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- verzorger toont weinig belangstelling voor het kind

Signalen verzorger

- geweld in eigen verleden
- apathisch en (schijnbaar) onverschillig
- onzeker, nerveus en gespannen
- onderkoeld brengen van eigen emoties
- negatief zelfbeeld
- steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping')
- afspraken niet nakomen
- kind opeens van peuterspeelzaal/kinderdagverblijf afhaken
- aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- verzorger met psychiatrische problemen
- verslaafde verzorger

Gezinskenmerken

- 'multi-problem' gezin
- ouder die er alleen voorstaat
- regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- isolement
- vaak verhuizen
- sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, et cetera
- veel ziekte in het gezin
- draaglast gezin gaat draagkracht te boven
- geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- verwondingen aan genitaliën
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina en/of anus
- problemen bij het plassen
- recidiverende urineweginfecties
- pijn in de bovenbenen
- pijn bij lopen en/of zitten
- seksueel overdraagbare ziekten

Relationele problemen

- angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder

Gedragsproblemen

afwijkend seksueel gedrag:

- excessief en/of dwangmatig masturberen
- angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- niet leeftijdsadequaat seksueel spel
- niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- angst om zich uit te kleden
- angst om op de rug te liggen
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- schrikken bij aangeraakt worden
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- geen plezier in bewegingsspel

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader (sommige kinderen, met name jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan)
- opstandigheid
- angst
- negatief zelfbeeld
- passiviteit en teruggetrokkenheid
- zichzelf beschuldigen
- verlegenheid

Problemen in sociaal gedrag en competentie

- wantrouwen ten aanzien van de omgeving
- gebrek aan sociale vaardigheden

Protocol Kindermishandeling Kinderopvang Eigen-Wijs

Bijlage 2 MOA

De Meld-Overleg- en Aangifteplicht (MOA) in de kinderopvang verplicht medewerkers en houders om te handelen bij signalen van mishandeling of misbruik van een kind, volgens de Inspectie van het Onderwijs.

Dit betekent dat er een meldplicht is voor medewerkers, een overlegplicht voor de houder en een aangifteplicht in bepaalde gevallen.

De MOA in detail:

Meldplicht:

Medewerkers in de kinderopvang moeten een vermoeden van mishandeling of misbruik onmiddellijk melden aan de houder (leidinggevende/werkgever).

Overlegplicht:

De houder is verplicht om bij een vermoeden van mishandeling of misbruik overleg te plegen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

Aangifteplicht:

In sommige gevallen, wanneer er een redelijk vermoeden van mishandeling of misbruik is, is de houder verplicht om aangifte te doen bij de politie.

Waarom is de MOA belangrijk?

De MOA is een onderdeel van de Meldcode Kindermishandeling en is bedoeld om kinderen in de kinderopvang te beschermen tegen geweld en misbruik.

Het zorgt voor een veilige omgeving in de kinderopvang door duidelijke richtlijnen te geven aan medewerkers en houders hoe te handelen bij signalen van kindermishandeling of misbruik.

Het benadrukt het belang van het melden van vermoedens en het zoeken van hulp, zodat er tijdig actie kan worden ondernomen.

Wie is verantwoordelijk?

Medewerkers: Zij hebben een meldplicht bij de houder.

Houders: Zij hebben een overlegplicht met de vertrouwensinspecteur en in sommige gevallen een aangifteplicht.

Protocol Kindermishandeling Kinderopvang Eigen-Wijs

Bijlage 3 **Sociale kaart**

Landelijke telefoonnummers:

Advies en Meldpunt Kindermishandeling (tel. 0900-123 123 0)
Kindertelefoon (0800-0432)
Landelijk Bureau Slachtofferhulp (030-2340116)
Transact (030-2300666)
NIZW Jeugd / Expertisecentrum Kindermishandeling (030-2306564)
Opvoedtelefoon (0900-8212205)

Regio:

Sociale kaart van Kinderopvang Eigen-Wijs

Organisatie : Politie alarmnummer (bij noodsituaties)
Telefoonnummer: 112

Organisatie : Crisisdienst Regionale Bureau Jeugdzorg (bij noodsituaties)
Naam: Jeugdbescherming West (Veilig Thuis)
Telefoonnummer: 0800-2000

Organisatie : Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (in regio)
Contactpersoon : Veilig Thuis
Telefoonnummer: 0800-2000

Organisatie : Algemeen Maatschappelijk Werk (in regio)
Contactpersoon Amarijn
Adres : Vlissingen
Telefoonnummer: 0118-448844
E-mailadres :

Organisatie : Bureau Jeugdzorg (in regio)
Contactpersoon : Jeugdbescherming West
Adres : Buitenrustraat 20 B
Telefoonnummer: 0118-677600
E-mailadres : info@bjz-zeeland.nl

Organisatie : GGD (in regio)/ tevens jeugdgezondheidszorg
Adres : Westwal 37, Goes
Telefoonnummer: 0113-249400